

§ 168

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Keskustan valtuustoryhmän aloitteesta asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

HEL 2022-004682 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamista asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen kannatettavana. Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia voidaan lisätä kaavoituksen ja suunnittelun eri vaiheissa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa rakentamista. Lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle. Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa (§ 1). Lisäksi rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset (§ 117).

Uutta Kaavoitus- ja rakennuslakia valmistellaan. Ehdotus hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädäntöä oli lausuntokierroksella loppuvuonna 2021. Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislainsäädäntöä julkaistiin 11.4.2022. Uuden lain tavoitteina on mm. yksinkertaistaa rakentamisen lupakäytäntöä ja helpottaa osallistumista ja vuorovaikutusta.

Asemakaavoitus

Asemakaavoitus ohjaa rakentamista ja muuta maankäyttöä paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistämisen ja kaavan muun ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla (MRL § 50). Asemakaavoituksesta vastaa Helsingissä Kaupunkiympäristön toimiala.

Asemakaavassa määrätään mm. uudisrakennusten rakennusala, rakennusoikeus, rakennuksen sijainti tontilla ja rakennuksen korkeus. Lisäksi kaavassa voidaan antaa viihtyisyyteen liittyviä määräyksiä esim. julkisivumateriaaleista, pihojen suunnittelusta ja istutuksista.

Asemakaavojen muutoksissa Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan julkisesti nähtäville, joissain tapauksissa myös asemakaava-

luonnos ja myöhemmässä vaiheessa asemakaavaehdotus. Asukkaat ja osalliset voivat siten kommentoida suunnitelmia jo varhaisessa vaiheessa. Helsingillä on käytössään sähköinen ”Kerro kantasi” -palvelu, jossa kaupunkilaiset voivat kertoa mielipiteensä uusista asemakaavoista ja kaupunkisuunnitelmista. Kaupunkiympäristö järjestää myös vuorovaikutteisia asukastilaisuuksia, joissa kaavasuunnitelmia esitellään. Kommenteista laaditaan vuorovaikutusraportti asemakaavan lähtötiedoksi.

Kaupunginmuseo tarkastelee asemakaavoja kulttuuriympäristön asiantuntijana. Lausunnoissa kommentoidaan esim. uudisrakennusten soveltuvuutta olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön ja kaupunkikuvaan. Lisäksi tarkastellaan mm. rakennusten massoitteita, korkeutta ja julkisivuja. Kaupunginmuseo ei ota kantaa uudisrakennusten asuntoihin.

Helsingissä on voimassa Rakennusjärjestys (2010), joka ohjaa suunnitelmalliseen ja sopivaan rakentamiseen sekä ottamaan huomioon paikalliset kulttuuri- ja luonnonarvot.

Rakennusjärjestyksen tarkastaminen on aloitettu alkuvuonna 2022. Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 13.10.2021 uuden kaupunkistrategian ”Kasvun paikka” vuosiksi 2021–2025, jonka perusteella kaupunkiympäristön toimialalla tarkistaminen käynnistettiin.

Rakentaminen ja suunnittelu

Asuntojen laatuun vaikuttavat mm. asunnon koko, valoisuus ja toiminnallisuus. Rakennuksia suunniteltaessa tulee yhteistyötä rakennuttajan, suunnittelijan ja asukkaan välillä lisätä. Joissakin kohteissa on toteutettu mahdollisuus vaikuttaa tuleviin asuntoihin suunnitteluvaiheessa. Suunnittelun ja käyttäjän välistä yhteistyötä voidaan lisätä esim. kaupungin käynnistämällä pilottihankkeilla.

Asuntosuunnittelussa vaikuttavat poliittiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset tekijät ja motiivit. Poliittisilla päätöksillä voidaan ohjata asuntojen suunnittelua sääntelemällä esim. asunnon minimikokoa ja muita ominaisuuksia. Prosessien läpinäkyvyyden lisääminen helpottaa asukkaiden ja osallisten mahdollisuutta ymmärtää toimijoiden positiot ja vastuut.

Tiedottaminen kaavoituksesta, rakennushankkeista ja asuntosuunnittelusta on tärkeää ja sitä tulee lisätä niin, että osallisuuden mahdollisuudet ovat kaupunkilaisille selkeitä ja ymmärrettäviä.

Helsingin kulttuuriympäristöohjelma 2022

Helsingin kulttuuriympäristöohjelmassa korostetaan poikkihallinnollista yhteistyötä. Kaupungin eri palveluissa tehdään päivittäin suunnitelmia, jotka välillisesti tai välittömästi vaikuttavat rakennettuun ympäristöömme. Kaupungin museo alueellisena vastuumuseona ja Museovirasto ovat kulttuuriympäristön suojelun asiantuntijaviranomaisia. Kaupunkisuunnittelun, rakennusvalvonnan ja toimialojen tilapalveluiden työssä rakennetun kulttuuriympäristön eri puolet näyttäytyvät. Asemakaavoitus on olennainen väline toisaalta rakennustehokkuuden määrittelylle toisaalta kulttuuriympäristöjen ja kaupunkivihreän suojelun huomioimiseksi. Kulttuuriympäristöohjelman yhtenä toimenpiteenä on vahvistaa tapoja yhteistyön ja ymmärryksen lisäämiseksi kaupungin sisällä, jotta vaalittavat kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, suojelutavoitteet sekä mahdolliset selvitystarpeet otettaisiin suunnittelussa ja kehittämisessä mahdollisimman hyvin huomioon.

Kulttuuriympäristöohjelman tavoitteena on myös parantaa kaupungin toimialojen ja kaupunkilaisten kulttuuriympäristötietoisuutta. Ohjelmassa pyritään löytämään uudenlaisia tapoja kaupunkilaisten osallistamisessa suunnittelun eri vaiheisiin. Omaehtoista toimintaa julkisissa kaupunkitiloissa ja ympäristöissä halutaan kannustaa mm. seuraavin toimenpitein:

- Kaupungin museo kehittää ja laajentaa Adoptoi monumentti –toimintaa.
- Kaupunkiympäristö kehittää Placemaking -toimintamallia, joka tarjoaa matalan kynnyksen osallisuusmahdollisuuksia kaupunkilaisille paikkojen yhteiskehittämiseksi.
- Alueellisen yhteistyön ja verkostoitumisen tapoja kehitetään kulttuuriympäristötietoisuuden ja alueiden ominaispiirteiden vahvistamiseksi yhteistyössä kaupungin museon, kulttuurikeskusten, stadiluotsien, Helka ry:n ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Myös brändin rakentamisen näkökulmasta Helsingin omaleimaisten kaupunginosien kulttuuri- ja luontovirkistysympäristöjen jatkuva kehittäminen sekä niiden esiin tuominen yhteistyössä kaupunkilaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa on tärkeää.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on käynnissä useita sisäisiä ja ulkoisia prosesseja, joiden tavoitteena on kaupunkilaisten osallistamisen lisääminen kaupunkisuunnittelun eri vaiheissa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala kehittää uudenlaisia tapoja kaupunkilaisten osallisuuden lisäämiseksi myös kulttuuriympäristöjen viihtyvyyden ja asukkaiden omaehtoisen toiminnan lisäämiseksi. Alueellisilla kulttuurikeskuksilla voisi olla jatkossa nykyistä vahvempi rooli alueiden ja julkisten tilojen suunnittelussa, toimien alueellisena alustana ja luotsina taide- ja kulttuurilähtöiselle osallistavalle työlle.

04.10.2022

Asia/3

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Laura Aalto

Lisätiedot

Sanna Granbacka, tutkija, puhelin: 09 310 27989
sanna.granbacka(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite 30.03.2022 Kolbe Laura Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa 15.9.2022 mennessä kaupunginhallitukselle Keskustan valtuustoryhmän aloitteesta asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen. Aloite on kokonaisuudessaan liitteenä.

Aloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Lausuntoa ei aikataulusyistä voi panna pöydälle.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Laura Aalto

Lisätiedot

Sanna Granbacka, tutkija, puhelin: 09 310 27989
sanna.granbacka(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite 30.03.2022 Kolbe Laura Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

04.10.2022

Asia/3

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 13.09.2022 § 160

Kaupunkiympäristölautakunta 06.09.2022 § 459